

NEMIR I ZANOS LJUBAVI

Simfonijski orkestar HRT-a
Mateo Narančić, dirigent
Kajana Pačko, violončelo

Četvrtak, **12. studenoga 2026.** u **19.30**
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Simfonijski orkestar HRT-a
Mateo Narančić, dirigent
Kajana Pačko, violončelo

Carl Maria von Weber
***Strijelac vilenjak*, uvertira operi**

10 min

Joseph Haydn
***Koncert za violončelo i orkestar br. 1 u C-duru*, Hob. VIIb:1**
Moderato
Adagio
Finale: Allegro molto

25 min

* * *

Robert Schumann
***Četvrta simfonija u d-molu*, op. 120** (1851.)
Ziemlich langsam - Lebhaft (attacca)
Romanze: Ziemlich langsam (attacca)
Scherzo: Lebhaft (attacca)
Langsam – Lebhaft

30 min

Izravni prijenos na Trećem programu Hrvatske televizije i Hrvatskoga radija.

Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije

ponosi se svojom gotovo sto godina dugom poviješću: nastao je iz orkestra osnovanog 1929. godine pri tadašnjem Radiju Zagreb, samo šest godina nakon osnutka prvog europskog radijskog orkestra. Od tada se razvio u jedno od ključnih izvođačkih tijela u Hrvatskoj. Jedinstvena programska orijentacija u čijem je središtu neprekidno izvođenje i poticanje nastanka djela hrvatskih autora, uz njegovanje standardnog, ali i manje poznatog repertoara te redovita prisutnost u programima Hrvatskoga radija i televizije određuju ga kao istaknutog čuvara i promotora nacionalne glazbene baštine. Pretplatnički ciklusi, koprodukcije s vodećim hrvatskim kulturnim institucijama, gostovanja diljem Hrvatske i u inozemstvu, program rezidencijalnog skladatelja te reprezentativna diskografija čine njegovu suvremenu djelatnost. Od sezone 2022./2023. šef dirigent je Pascal Rophé.

U početku vezan isključivo za program, Simfonijski orkestar HRT-a (koji taj naziv nosi od 1991. godine), od 1942. godine nastupa i javno, pri čemu izravni prijenosi i studijska snimanja, u prvome redu hrvatske glazbe, ostaju sastavni dio njegova djelovanja. Koncerti se redovito izravno prenose, snimaju i emitiraju na Trećem programu Hrvatskog radija i televizije, a velik broj audio i videosnimki pohranjuje se u arhivu HRT-a i dostupan je putem multimedijske platforme HRTi.

Prvi pretplatnički ciklus, *Muzičke večeri*, pokrenut je 1954. Tijekom desetljeća, koncepcije koncertnih sezona i pretplatničkih ciklusa su se mijenjale, da bi se od sezone 1993./1994. formirao *Majstorski ciklus* - do

danas najdugovječniji samostalni ciklus Simfonijskog orkestra HRT-a. Od 2013./2014., kada je pokrenut, orkestar nastupa i u ciklusu *Kanconijer,* zajedno sa Zborom HRT-a. Oba ciklusa svoje mjesto su našla u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog.

Iako se pozicija šefa dirigenta uvodi 1962. godine, i prije toga, kao glavni ili stalni dirigenti, orkestar su vodili Friedrich Zaun i Milan Horvat (1945. – 1948.), Antonio Janigro (1954. – 1958.), te Stjepan Šulek (1958. – 1961.) čiji je način rada bio poveznica sa funkcijom šefa dirigenta. Prvi s tim statusom bio je Pavle Dešpalj, koji će u tri navrata (1961.-67., 1989.-92., 2011.-12.) biti šef dirigent, a postat će i jedini počasni šef dirigent Simfonijskog orkestra HRT-a. Osim njega, šefovi dirigenti bili su Krešimir Šipuš (1968.-71.), Josef Daniel (1973.-75.), Milan Horvat (1975.-78.), Oskar Danon (1978.-79.), Uroš Lajovic (1979.-82.), Vladimir Kranjčević (1983.-88.) te Nikša Bareza kao najdugovječniji maestro na toj poziciji (1992.-2011.). Njegovo su doba obilježili dobrotvorni nastupi orkestra u inozemstvu tijekom ratnih godina, posezanje za rjeđe izvođenim djelima te naglasak na stvaralaštvu hrvatskih autora. Istovremeno, uvodi se i pozicija prvog stalnog dirigenta, na kojoj je od 2000. do 2011. bio Mladen Tarbuk.

Dolazak Enrica Dinda (2015.-21.) na mjesto šefa dirigenta početak je nove, suvremene ere koju obilježavaju oblikovanje i stvaranje novog repertoara, te gostovanja vodećih međunarodnih dirigenata i solista. Sadašnji šef dirigent, francuski maestro Pascal Rophé, dodatno je usmjerio orkestar ka novim izazovima i projektima. Predvodio je primjerice koncertno-baletnu izvedbu *Posvećenja proljeća* Igora Stravinskog u dvorani Lisinski, inicirao

Foto: Jasenko Rasol

radionice za mlade dirigente i skladatelje u suradnji s Muzičkom akademijom Sveučilišta u Zagrebu, te vodio orkestar na gostovanje na uglednom Festivalu Berlioz u La Côte-Saint-André 2024.

Nastupi Simfonijskog orkestra HRT-a neizostavan su dio svečanosti otvaranja Glazbenih večeri u sv. Donatu i zatvaranja Dubrovačkih ljetnih igara, kao i programa Muzičkog biennala Zagreb, Samoborske glazbene jeseni ili Zagreb Classica. Već tradicionalna gostovanja u Villachu i Rosenheimu, kao i recentni nastupi u dvorani Bozar u Bruxellesu ili u dvorani *Giuseppe Verdi* Talijanskog kulturnog instituta u Budimpešti, redovito nailaze na izvrstan prijem publike i ponovne pozive organizatora. Čast da otvori novoizgrađenu Koncertnu dvorane *Franjo Krežma* u Osijeku 2024., posebno je priznanje orkestru.

Simfonijski orkestar HRT-a surađivao je s najistaknutijim dirigentima i solistima 20. i 21. stoljeća. Samo u posljednjih nekoliko sezona, kao dirigenti gostovali su Ivan Repušić, Tomislav Fačini, Pavle Zajcev, Aleksandar Marković, André de Ridder, Stanislav Kochanovsky, György Györiványi Ráth, Daniele Rustioni, Valentin Egel, Ana María Patiño-Osorio, Maxim Emelyanchev, Barbara Dragan, Bas Wiegers,…, a među solistima bili su Radovan Vlatković, Martina Filjak, Roman Simović, Aljoša Jurinić, Monika Leskovar, Petrit Çeku, Sergei Krylov, Luka Ljubas, Maxim Rysanov, Håkan Hardenberger, Gábor Boldoczki, Viktoria Mullova, Enrico Dindo, Makoto Ozone, Edgar Moreau, Nelson Goerner, Evelin Novak, Diana Haller, Krešimir Stražanac, Carolin Widmann, Vadym Kholodenko, Matthias Höfs, i dr.

Diskografski opus Simfonijskog orkestra HRT-a, višestruko ovjenčan nagradama *Porin*, čine kapitalna djela hrvatske glazbene baštine. U posljednjih desetak godina, u suradnji sa Zborom HRT-a, istaknutim solistima i dirigentima, orkestar je snimio najvažnije hrvatske opere, neke prvi put ili pak prvi put u integralnim verzijama: prvu hrvatsku operu *Ljubav i zloba* Vatroslava Lisinskog (dirigent Mladen Tarbuk), te opere *Porin* (također Lisinski; dirigent Pavle Dešpalj), *Nikola Šubić Zrinjski* Ivana pl. Zajca (dirigent Ivo Lipanović) i *Oganj* Blagoja Berse (dirigent Aleksandar Marković). U pripremi je i izdanje operete *Mala Floramye* Ive Tijardovića (dirigent Ivan Hut). Uz to, novija diskografija sadrži i rekonstrukciju „povijesnog koncerta 1916.“ posvećenu mladim hrvatskim skladateljima s početka 20. stoljeća (Dora Pejačević, Krešimir Baranović, Antun Dobronić, Svetislav Stančić, Franjo Dugan, Božidar Širola), najvažnija orkestralna ostvarenja Dore Pejačević i Blagoja Berse (*Odrazi moderne*; dirigent Ivan Repušić), velika vokalno-instrumentalna ostvarenja hrvatskih skladatelja 20. i 21. stoljeća (*Requiem* Srećka Bradića te *Carmina Krležiana* i *Missa Maruliana* Frane Paraća pod ravnanjem Tončija Bilića; kantate *Kanconijer* Igora Kuljerića i *Slavoslovije* Borisa Papandopula pod ravnanjem Tomislava Fačinija). Izdanja su objavljena u vlastitoj nakladi, odnosno u zajedničkoj ediciji *Ligatura* HRT-a i HDS-a pokrenutoj 2023. Sva snimljena djela predstavljena su i koncertno u spomenutim pretplatničkim ciklusima.

U sklopu programa rezidencijalnih skladatelja, koji HRT njeguje od 2013. godine, Simfonijski orkestar HRT-a potaknuo je, praizveo i snimio niz novih djela istaknutih hrvatskih suvremenih autora (Olja Jelaska, Frano Parać, Srećko Bradić, Mladen Tarbuk, Silvio Foretić, Mirela Ivičević, Berislav

Šipuš, Krešimir Seletković, Vjekoslav Nježić, Ivan Josip Skender). Izbor djela zabilježen je na albumu *Distopija*.

Simfonijski orkestar HRT-a dobitnik je nagrade *Judita Slobodne Dalmacije* za nastup na 59. Splitskom ljetu 2013., uz maestra Aleksandra Markovića i pijanisticu Martinu Filjak. Godine 2024. primio je nagradu *Nova ploča* koju dodjeljuje Hrvatska diskografska udruga za doprinos razvoju i promociji hrvatske glazbene industrije. Na 75. Dubrovačkim ljetnim igrama 2024. dodijeljen mu je *Grand Prix Orlando* kao priznanje za osobit doprinos ostvarenju cjelokupnog programa.

Mateo Narančić (1996.) hrvatski je dirigent sa švedskom adresom, trenutačno umjetnički usmjeren na simfonijski repertoar klasicizma i ranog romantizma te suvremenu glazbu.

Na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je teoriju glazbe 2019. i dirigiranje 2024. godine. Godine 2023. boravio je na Estonskoj akademiji za glazbu i kazalište u Tallinnu u sklopu programa *Erasmus+*. Magistarski studij orkestralnog dirigiranja, kao stipendist Kraljevske švedske glazbene akademije, završio je 2026. na istoj ustanovi u Stockholmu, uvrstivši u svoj završni koncert i *Idilu* Blagoja Berse. Redovito se usavršava na međunarodnim dirigentskim seminarima s istaknutim dirigentima, među kojima se ističe Panula Academy u Finskoj.

Pobjeda na međunarodnom dirigentskom natjecanju u Pazardžiku (Bugarska) 2026. godine donijela mu je profesionalnu suradnju sa Simfonijskim orkestrom grada Pazardžika.

Do 2023. godine radio je kao nastavnik u Glazbenoj školi Pavla Markovca u Zagrebu, vodio je crkvene zborove župa sv. Maksimilijana Kolbea na Bijeniku i sv. Antuna Padovanskog na Svetom Duhu te Puhački orkestar KUD-a *Željezničar*, s kojima je ostvario zapažene rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima. U jesen 2025. godine djelovao je kao asistent u Norrlandsoperan u Umeåu, gdje je sudjelovao u pripremi Wagnerove opere *Tristan i Izolda*.

U Hrvatskoj je surađivao sa Simfonijskim orkestrom HRT-a,

Foto: Mladen Bonomi

Dubrovačkim simfonijskim orkestrom, Zagrebačkom filharmonijom i Zagrebačkim solistima, a u Švedskoj s orkestrima među kojima su Simfonijski orkestri Gävlea, Norrköpinga i Norrlandske opere, Orkestar Opere u Malmöu, Dalasinfoniettan i Västerås Sinfonietta te nekoliko komornih ansambala i puhačkih orkestara.

Uz dirigentski rad aktivan je kao korepetitor i orguljaš te kao inicijator i organizator glazbenih događanja. Posebno mjesto u njegovu djelovanju zauzima festival Viške glazbene večeri na otoku Visu (u kraju iz kojega potječe) u okviru kojega je osnovao festivalski simfonijski orkestar međunarodnog sastava. Okupljajući mlade instrumentalne soliste, pjevače i orkestralne glazbenike iz različitih sredina, orkestar otočkoj publici redovito omogućuje živu izvedbu simfonijskog i opernog repertoara kroz dva do tri projekta godišnje.

Njegov umjetnički rad obilježava zanimanje za širok orkestralni repertoar i novu glazbu, promicanje hrvatske glazbe izvan granica zemlje te nastojanje da se profesionalna glazbena praksa poveže s razvojem i dostupnošću klasične glazbe u manjim lokalnim sredinama.

Violončelistica **Kajana Pačko** (1985.) ubraja se među najistaknutije i najsvestranije hrvatske glazbenike svoje generacije. Kao solistica i komorna glazbenica redovito nastupa u najpoznatijim europskim koncertnim dvoranama, među kojima su Konzerthaus i dvorana Berlinske filharmonije, gradeći umjetnički profil obilježen stilskom profinjenošću, izražajnom dubinom i otvorenošću prema novim glazbenim idejama.

Studij i umjetničko usavršavanje završila je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, Visokoj školi za glazbu *Hanns Eisler* u Berlinu i Sveučilištu *Mozarteum* u Salzburgu u klasama Valtera Dešpalja, Troelsa Svanea, Clemensa Hagena i Fransa Helmersona. Sudjelovala je u radu uglednih akademija i seminara kao što su Kronberg Academy, IMS Prussia Cove i Pablo Casals Festival u klasama Davida Geringasa, Garyja Hoffmana i Annera Bylsme. Dobitnica je prvih nagrada na međunarodnim i državnim natjecanjima, među kojima su Međunarodno natjecanje zemalja zajednice Alpe-Jadran *A. V. Marcosig* (Gorizia) i 39. Memorijal *Darko Lukić.* Predstavljala je Hrvatsku na Eurovizijskom natjecanju mladih glazbenika u Luzernu 2004. godine. Iste godine dobila je Rektorovu nagradu Sveučilišta u Zagrebu za izvedbu *Varijacija na rokoko temu* P. I. Čajkovskog te je bila stipendistica njemačke zaklade DAAD za vrijeme studija u Berlinu. Kao članica Trija Korngold pobijedila je 2013. na natjecanju *Boris Pergamenschikow* za komornu glazbu. Godine 2015. osvojila je nagradu *Judita* za umjetničku suradnju s gitaristom Petritom Çekuom na Splitskom ljetu.

Foto: Tom Dubravec / Cropix

Kao solistica nastupala je uz Simfonijski orkestar HRT-a, Cappellu Academica Berlin, Dubrovački simfonijski orkestar, Zadarski komorni orkestar, Varaždinski komorni orkestar, Orkestar Hrvatskog narodnog kazališta Split i Zagrebačke soliste, a surađivala je s dirigentima među kojima su Ivan Repušić, Kristiina Poska, Tibor Bogány, Nikša Bareza, Ivo Lipanović i Pavle Zajcev. Kao strastvena komorna glazbenica redovito nastupa na međunarodnim festivalima kao što su Međunarodni festival *George Enescu* u Bukureštu, *Styriarte* u Grazu, *Musique en Côte Basque* u Francuskoj, Salzburški festival komorne glazbe, Homburški dani komorne glazbe, Muzički biennale Zagreb, Osorske glazbene večeri i Dubrovačke ljetne igre. Muzicirala je s umjetnicima kao što su Danusha Waskiewicz, Tobias Feldmann, Diana Tishchenko, Krešimir Stražanac, Martina Filjak i Stefan Milenković. Nastupala je kao gostujuća članica Komornog orkestra *Mahler* i Berlinske filharmonije, pod vodstvom dirigenata poput Sir Simona Rattlea, Gustava Dudamela, Andrisa Nelsonsa, Daniela Hardinga i Paava Järvija. U sezoni 2024./2025. djelovala je u Orkestru Gewandhausa u Leipzigu.

Posebno mjesto u njezinu radu zauzima suradnja sa suvremenim skladateljima, od kojih je naručila nova djela za solo violončelo u okviru vlastitog projekta *BACH+*.

Diskografija Kajane Pačko obuhvaća izdanja snimljena s pijanistom Danijelom Detonijem: *Journey through Europe* (Croatia Records, 2014.), album s djelima R. Schumanna, J. Brahmsa, E. von Dohnányija i I. Mačeka (Le Chant de Linos, 2018.), te album s komornom glazbom Johanne Müller-

Hermann, uz kolege iz ansambla Louise Farrenc (cpo, 2026.).

Od 2015. godine predaje na Hochschule für Musik und Theater *Felix Mendelssohn Bartholdy* u Leipzigu, a od 2026. i na gimnaziji *Latina August Hermann Francke* za posebno nadarene glazbenike u Halleu.

Osmišljavanje novih koncertnih programa te organizacija humanitarnih projekata dio je njezinih aktivnosti u zadnjih nekoliko godina. Pokrenula je festival *BEETHOVENplus* i *E-koncerte* za obnovu HGZ-a 2020., bila je umjetnička ravnateljica Međunarodnog festivala klasične glazbe *ZAGREBplus* u produkciji Hrvatskoga glazbenog zavoda 2021. te je organizirala humanitarni *Koncert za djecu Ukrajine* u Splitu 2022.

Kajana Pačko svira violončelo „l'école de Pique", izrađeno u Parizu oko 1800. godine u majstorskoj radionici François-Louisa Piquea.

Portret: Caroline Bardua, 1821.

Praizvedba njemačke opere *Strijelac vilenjak* u Berlinu 18. lipnja 1821. primljena je s velikim oduševljenjem publike i kritike, a njezin autor **Carl Maria von Weber** (1786. – 1826.) postao je preko noći nacionalni junak slavljen diljem Njemačke. Kako kažu biografski zapisi, dan nakon premijere, E. T. A. Hoffmann, njemački romantički književnik, skladatelj i slikar, okrunio je skladatelja lovorovim vijencem. Bila je to simbolična gesta kojom ga je proglasio glasnogovornikom novoga romantičarskog pokreta, koji je buknuo u Njemačkoj i širio se cijelom Europom. U Weberu su mladi njemački romantičari pronašli predvodnika svojega ideala: osloboditi maštu, prizivati prošlost i potvrđivati njemački duh. *Strijelac vilenjak* bila je rani i uzorni primjer njemačke romantičke opere, građene prema narodnoj legendi, s fantastičnim elementima i vrlo važnom ulogom šume u radnji, proizišla iz vanjske forme njemačkog *Singspiela*. U povijesti glazbe bilježi se kao prva nacionalna opera, na njemačkom jeziku, njemačke tematike, bogatih opisa njemačkoga ambijenta i prizvuka njemačke narodne pjesme.

Weber je zarana počeo graditi kazališnu karijeru kao dirigent, a u sastavljanju programa pokazao je osobito nastojanje da se odupre dominaciji talijanske opere. U Pragu je između 1813. i 1816. godine, na mjestu glazbenog ravnatelja tamošnjega Staleškoga kazališta, ravnao izvedbama njemačkih opera i postavljao talijanska i francuska djela u njemačkom prijevodu. Godine 1817. preuzeo je mjesto kapelnika njemačkog dvorskog opernog kazališta u Dresdenu, koje je pod njegovim vodstvom do 1821. godine postalo jedno od vodećih glazbenih kazališta u Europi, pobijedio je ogroman talijanski utjecaj u operi te stvorio temelje za nastanak njemačke nacionalne opere. Kruna toga nastojanja bila je opera *Strijelac vilenjak*,

romantična opera u tri čina prema libretu Friedricha Kinda, koju je Weber pisao tijekom djelovanja u Dresdenu.

Uvertira operi *Strijelac vilenjak*, koja je postala stalnim dijelom koncertnoga repertoara, skladana je u novom romantičkom duhu. Weber joj je dodijelio značajniju ulogu nego što je dotad u operi bilo uobičajeno. Dok su uvertire 18. stoljeća nosile zbir glazbenih tema opere, Weber čvršće povezuje uvertiru s operom koja slijedi te je preobražava u svojevrsnu tonsku poemu, opsegom veću, tematski ujedinjenu i skladanu u širokom romantičkom zamahu. U njoj postavlja ugođaj opere, smisleno povezuje tematsku i glazbenu građu opere, a teme i motive unutar uvertire dalje razvija, za razliku od prijašnjih uvertira koje su ih samo nagovještavale.

U sporom uvodu se nad mirnom pratnjom gudača uzdiže dostojanstvena melodija rogova, stvarajući ugođaj tajanstvene šume i svijeta lovaca. Zlokobni tremolo gudača i tihi udarci timpana unose nemir te najavljuju prijetnju povezanu s likom demona Samiela. Glavni, brzi dio uvertire počinje uznemirenom temom cijelog orkestra, čiji je glazbeni materijal povezan s poznatim prizorom u Vučjoj jami, gdje se lijevaju čarobne kugle i gdje Crni lovac Kaspar dovodi lovca Maxa. On je potpao pod utjecaj zlih sila, nadvladan željom da pod svaku cijenu osvoji lovačko natjecanje i dobije ruku voljene Agathe. Ubrzo slijedi melodija u klarinetu uz tremolo gudača, predstavljajući Maxov strah pred sudbonosnim iskušenjem (dio je to Maxova recitativa u drugom činu). Nakon prijelaza iz mračnog u svjetliji ugođaj nastupa druga glavna tema, povezana s Agathom i njezinom arijom „Leise, leise, fromme Weise" („Tiho, tiho, pobožna pjesmo") iz drugog čina. Ta se

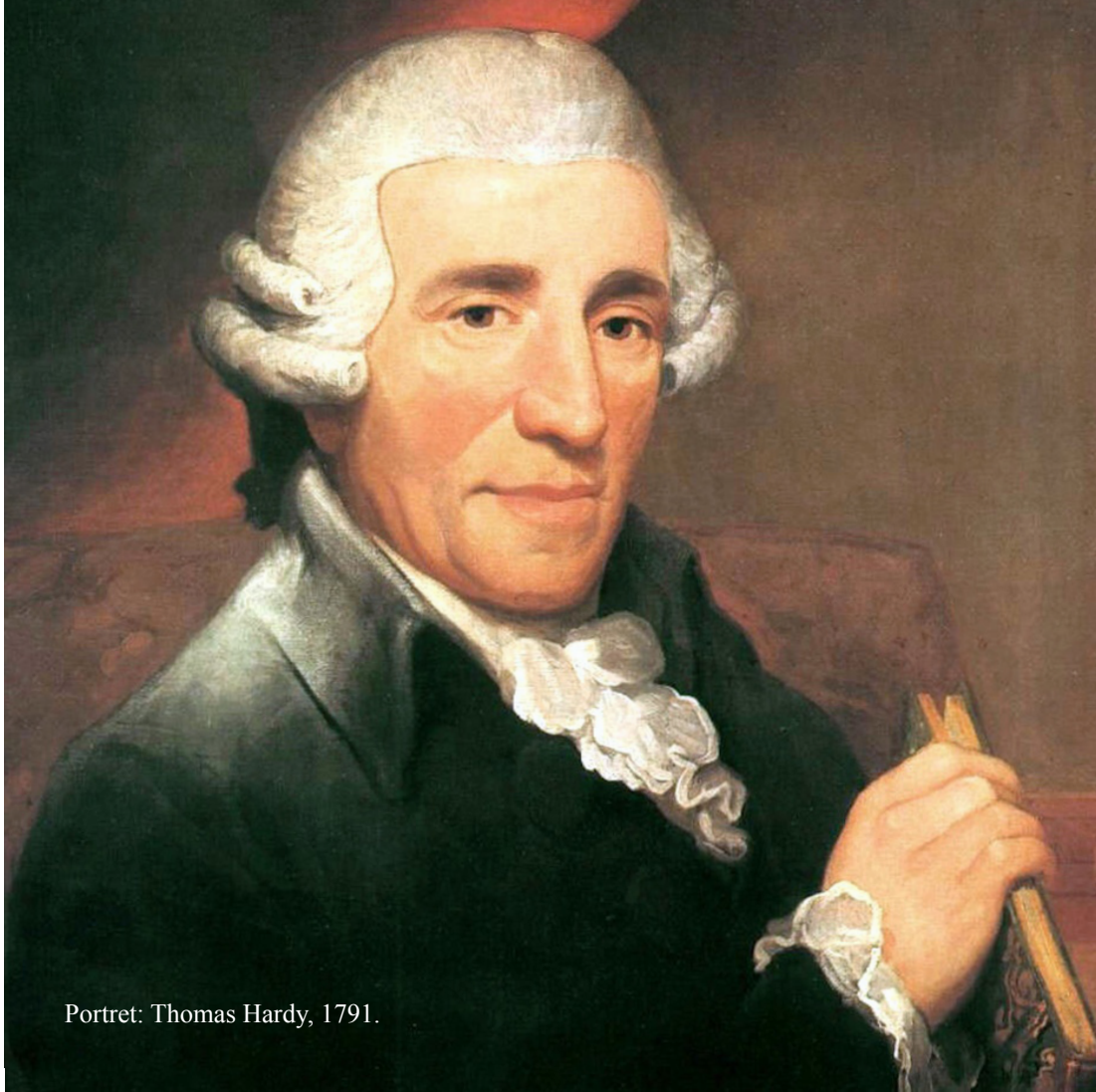
melodija, koju donose puhači i gudači, postupno razvija i doseže vrhunac. U nastavku obje teme sudjeluju u dramatičnom glazbenom sukobu, simbolizirajući borbu dobra i zla. Nakon povratka glavnih tema, u završnoj kodi, ponovno se javlja Agathina melodija, sada u sjajnom C-duru, nagovještavajući sretan rasplet opere.

Weberov utjecaj na daljnji razvoj njemačke opere bio je dalekosežan; koristeći tehniku provodnih motiva, obogativši glazbenu karakterizaciju i davši značajnu ulogu orkestru, pripremio je temelje Wagnerovom ostvarenju glazbene drame.

Od tri bečka klasička majstora, **Joseph Haydn** (1732. – 1809.) – koji je pokazao najmanje zanimanja za razvoj forme koncerta, i od W. A. Mozarta i od L. van Beethovena – bio je jedini koji je pisao koncertantna djela za violončelo i orkestar. Moguće objašnjenje za tu činjenicu bilo bi da je Haydn, kao kapelnik kneza Nikolausa Esterházyja, blisko surađivao s mnogim izvrsnim instrumentalistima u kneževu orkestru. Često je počastio najbolje glazbenike koncertom pisanim za njih. Koncerti su bili dobrodošla dopuna programa tzv. glazbenih akademija koje su se priređivale dvaput tjedno. Haydn je svoje svirače favorizirao i istaknutim solima prema koncertantnom načelu, kojima je proširio formu ranih simfonija rađenih za akademije.

Do 1961. godine bio je poznat samo jedan autorski Haydnov *Koncert za violončelo i orkestar*, onaj u D-duru iz 1783. Iako izgubljen za vrijeme skladateljeva života, raniji ***Koncert za violončelo i orkestar u C-duru*, Hob. VIIb: 1**, nalazio se na popisu s notnim incipitom u oba Haydnova kataloga, onom započetom 1765., koji je Haydn nadopunjavao tijekom godina, te u onom iz 1805. koji obuhvaća „popis svih skladbi kojih se mogu prisjetiti, a koje sam skladao od moje 18. do 73. godine“. Konačno, 1961. godine muzikolog Oldřich Pulkert je u arhivu Praškog nacionalnog muzeja otkrio prijepis kompleta dionica *Koncerta u C-duru*. Prva suvremena izvedba djela održana je 19. svibnja 1962. u Pragu. Izvođači su bili violončelist Miloš Sádlo, Simfonijski orkestar Češkoga radija i dirigent Charles Mackerras.

Većina stručnjaka potvrdno se izjasnila oko autorstva Haydnova ranoga *Koncerta* i datirala njegov nastanak između 1761. i 1765. Bile su to prve godine Haydnova službovanja u obitelji Esterházy, s kojom će ostati sve do

Portret: Thomas Hardy, 1791.

1790. Datum praizvedbe ostao je nepoznat. Zna se da je *Koncert* bio skladan za Josepha Franza Weigla, Haydnova dobrog prijatelja, a povrh svega, izvrsnog glazbenika koji je od 1761. do 1768. bio glavni violončelist u orkestru kneza Nikolausa Esterházyja. Vjerojatno je upravo Weigl prepisao sačuvane dionice. Moguće da je Weigl bio jedini violončelist u Esterházyjevom orkestru kada je Haydn skladao *Koncert za violončelo i orkestar u C-duru* jer je zapisana samo jedna dionica violončela u partituri, označena alternativno kao *solo* i *tutti*. Također postoji, kakva takva, dionica *basso continua*, koju je možda svirao drugi violončelist, sam Haydn na čembalu ili neki duboki gudač.

Orkestar se sastoji od dvije oboe, dva roga i gudača. Upravo ove značajke, kao i neprekidnost ritamskog pulsa te ponavljanja glavne teme prvoga stavka, ostaci su barokne prakse koja se ovdje sjedinjuje s tadašnjim modernim gestama. U klasicističkoj sonatnoj formi, koja se u to vrijeme još formira, odražava se *ritornello* forma baroknog koncerta. Harmonija i melodija su jasno dijatonske i bliske klasicističkom stilu. Valja napomenuti da kasni barokni majstor G. F. Händel umire 1759., a C. Ph. E. Bach – najbolji predstavnik prijelaznog razdoblja između baroka i klasicizma - ostavlja snažan utjecaj na mladoga Haydna.

Ovo rano Haydnovo djelo pripada njegovim najboljim ostvarenjima i pokazuje skladatelja kao majstora instrumentalnog pisanja. Sva su tri stavka oblikovana u sonatnom obliku s dominatnom jednom temom iz koje Haydn dijeli nekoliko motiva i razvija ih potom zasebno tijekom stavka. Dionica violončela pojačava basovsku dionicu tijekom *tutti* nastupa, dok u

solističkim nastupima iskazuje iznimnu virtuoznost, primjerice u brzim repetirajućim tonovima, velikom opsegu i brzoj izmjeni registara, što ostavlja dojam kako sviraju dva instrumenta u kontrapunktu. U polaganom stavku, orkestriranom bez puhača, u koji solist dramatično ulazi dugim izdržanim tonom, osobito dolazi do izražaja ljepota tona violončela. Solističke kadence nalaze se pri kraju prvog i drugog stavka.

„Osjećam potrebu zdrobiti svoj klavir“, pisao je 1839. **Robert Schumann** (1810. – 1856.) svojemu nekadašnjem učeniku iz kompozicije Heinrichu Dornu. „Postao je premalen za moje misli.“ U to doba primio je više snažnih poticaja (Liszt, otkriće Schubertove *Devete simfonije*, Mendelssohn) da zakorači u prostor ambicioznijih glazbenih vrsta od solo popijevki i klavirskih minijatura koje su dotad dominirale njegovim opusom.

Jedan od najvećih poticaja svakako je bio i dugo očekivani brak s voljenom Clarom, sklopljen rujna 1840. godine. Naredna 1841. godina pokazala se jednom od najplodnijih u njegovu skladateljstvu. *Prvu simfoniju u B-duru*, tzv. *Proljetnu*, nastalu početkom godine, već od svibnja do rujna popratila je pojava novog simfonijskog ostvarenja - večerašnje ***Simfonije u d-molu***. Djelo je 13. rujna predstavio kao rođendanski dar Clari (u ranoj fazi djelo je čak trebalo ponijeti njezino ime), na dan na koji su krstili i svoje prvo dijete.

Schumann je navodno bio nesiguran u orkestraciju, a nakon praizvedbe u Leipzigu 6. prosinca 1841. godine i hladnog odaziva tamošnje publike

Portret, Joseph Kriehuber, 1839.

odlučio ga je povući iz javnosti. Koncertu je nazočio i Franz Liszt, a dirigirao je Ferdinand David. *Simfonija* je bila puno radikalnija od „proljetne“ prethodnice, a njezino predstavljanje (prema Clari) pratio je i „niz nesretnih slučajnosti“, uključujući trenutak u kojemu se cijela dvorana s nekih 900 uzvanika ustala i počela aplaudirati Lisztu i Clari, umjesto malo poznatom Schumannu. Ni jedan izdavač nije pokazao interes za djelo, a sam Schumann je očigledno zaključio kako ostvarenje nije ostavilo dojam koji je on od njega očekivao. Vratio mu se tek deset godina poslije, u međuvremenu ostvarivši *Drugu* (1846.) a potom i *Treću* (*Rajnsku*) simfoniju (1850.).

Opsežno revidirana, skladba je – zbog brojnih međupoveznica između stavaka, ponijela naziv *Simfonijska fantazija*, dok je u prvom tiskanom izdanju naslovljena *Introdukcija, allegro, romanca, scherzo i finale u jednom stavku.* Tim nezgrapnim naslovom Schumann je želio naglasiti novi pristup glazbenoj formi, u kojoj je više glazbenih raspoloženja ili stavaka povezano pod jedan, cjeloviti i zajednički formalni luk. Inzistirao je na *attaccama* između stavaka, a povezanost među stavcima ojačao je preoblikujući na početku svakog stavka „moto“ temu, koju čujemo na početku *Simfonije*. U tome pogledu, djelo predstavlja važnu prekretnicu u razvoju simfonijske forme od klasičkih temelja ususret romantičkoj izražajnosti.

U prosincu 1851., u sjećanje na tragično preminulog mladog skladatelja iz Düsseldorfa, Norberta Burgmüllera, Schumann se prihvatio rada na nedovršenom *scherzu* iz Burgmüllerove *Druge simfonije*. Taj događaj, kao i deseta obljetnica njegove vlastite „druge“, *Simfonije u d-molu*, vrlo su vjerojatno bili poticaji da se vrati tome sada već dugo zaboravljenom

ostvarenju. Danas se na programima mogu čuti obje verzije, a dirigenti poput Johna Eliota Gardinera snažno staju u obranu prve verzije, ustajući tako i protiv često izgovarana mišljenja o Schumannu kao lošem orkestratoru, koje je prvi lansirao Richard Wagner. *Četvrtu simfoniju* visoko je cijenio i jedan drugi veliki simfoničar, Johannes Brahms, posebno ističući upravo prvu verziju, smatrajući je transparentnijom te nedodirnutom kasnijim kompromisima. Navodno je upravo to odlučno utjecalo na njegov razlaz s Clarom s kojom je dotad bio u bliskim odnosima, koja je, želeći zaštititi Schumannovu ostavštinu, snažno zagovarala završnu, „re-orkestriranu" varijantu *Četvrte simfonije*. Začeta 1841., a zaključena desetak godina kasnije, upravo je ona na simbolični način zaokružila Schumannovu kratku, ali izuzetno važnu karijeru simfoničara.

Nataša Leverić Špoljarić

Simfonijski orkestar HRT-a

Violine I.

Mirjam Pustički Kunjko, koncertna majstorica; **Marko Glogović,** zamjenik koncertne majstorice;

Maja Duhović, Vinka Fabris Stančec, Eleonora Hil, Ema Kalšan, Tamara Mihojević, Lara Rimac Dražina, Ivana Šambar, Tanja Tortić, David Vidović, Tomislav Vitković, Matej Žerovnik, Ivana Žvan Škrtić

Violine II.

Ivana Penić Defar, vođa dionice; **Ivana Čuljak, Petromila Marica Jakas,** zamjenice vođe dionice; **Vlasta Crnogorac, Ladislav Ilčić, Matija Jančec, Vesna Katić, Sanja Kociper, Ines Kušec, Selma Muftić Pustički, Fani Perišić, Kruno Vidović**

Viole

Ivan Zečević, vođa dionice; **Jelena Jordan,** zamjenica vođe dionice;

Alen Biščević, Francesco Bozzo, Rebeka Faith Heaton, Ester Klepač, Tin Reba, Edda Stix Zečević, Domagoj Ugrin, Tajana Valentić

Violončela

Guennadi Antonov, vođa dionice; **Iva Ilakovac, Sara Novoselić,** zamjenice vođe dionice;

Melanija Galeta Belić, Ana Gjud, Petra Golčić, Lea Sušanj Lujo, Marijana Vukovojac-Dugan

Kontrabasi
Vedran Kuštrak, vođa dionice; **Helena Babić,** zamjenica vođe dionice;
Mislav Adamek, Saša Božić Špoljar, Ivan Domović, Nikica Karačić

Flaute
Ivana Vukojević I., **Darija Zokić** II.

Oboe
Marta Meštrović I., **Jelisaveta Barbulović** II.

Klarineti
Marcelo Zelenčić I., **Matej Pavić** II.

Fagoti
Volodymyr Antoshyn I., **Anita Magdalenić** II.

Rogovi
Hrvoje Grah I., **Miro Markuš** II., **Aleksandar Csiffary** III., **Zoran Katić** IV.

Trube
Vedran Kocelj I., **Petar Obradović** II.

Tromboni
Vanja Lisjak I., **Ivan Gužvinac** II., **Miro Taradi** bas trombon

Timpani: **Hrvoje Sekovanić**

MAJSTORSKI CIKLUS 03

Četvrtak, **26. studenoga 2026.** u **19.30**
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Simfonijski jazz

Simfonijski orkestar HRT-a
Jazz orkestar HRT-a
Pascal Rophé, dirigent
Makoto Ozone, klavir

Darius Milhaud: *La Création du monde*, glazba za balet
George Gershwin: *Koncert za klavir i orkestar u F-duru*
Thierry Escaich: *Ballade*, za big band i simfonijski orkestar
Vigo Kovačić: *Koncert za big band i orkestar* (praizvedba)

PRODUCENTI SIMFONIJSKOG ORKESTRA HRT-a: **Anamaria Ledinek, Jerko Stjepanović**
POSLOVOĐE: **Vedran Spevec, Denis Jagarinec**
NOTOTEKARI: **Ksenija Pećanić, Vedran Jurković**

NAKLADNIK: **Hrvatska radiotelevizija**
ZA NAKLADNIKA: **Dražen Miočić,** glavni ravnatelj HRT-a
PR. RUKOVODITELJICA RJ GLAZBA HRT-a: **Ivana Kocelj**
UREDNICA IZDANJA: **Ana Vidić**
LIKOVNO RJEŠENJE I OBLIKOVANJE: **Igor Lepčin**
NASLOVNICA: **Kajana Pačko** (foto: **Yoel Culiner**)

Glazba HRT-a
Prisavlje 3
10 000 Zagreb
01 634 3549

glazba.hrt.hr
glazba.hrt@hrt.hr